

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

3 iulie 2012*

„Protecția juridică a programelor pentru calculator — Comercializarea licențelor de ocazie pentru programe de calculator descărcate de pe internet — Directiva 2009/24/CE — Articolul 4 alineatul (2) și articolul 5 alineatul (1) — Epuizarea dreptului de distribuție — Noțiunea «dobânditor legal»”

În cauza C-128/11,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Bundesgerichtshof (Germania), prin decizia din 3 februarie 2011, primită de Curte la 14 martie 2011, în procedura

UsedSoft GmbH

împotriva

Oracle International Corp.,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul V. Skouris, președinte, domnii A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts (raportor) și J.-C. Bonichot și doamna A. Prechal, președinți de cameră, și domnii K. Schiemann, E. Juhász, A. Borg Barthet și D. Šváby și doamna M. Berger, judecători

avocat general: domnul Y. Bot,

grefier: domnul K. Malacek, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 6 martie 2012,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru UsedSoft GmbH, de B. Ackermann și de A. Meisterernst, Rechtsanwälte;
- pentru Oracle International Corp., de T. Heydn și de U. Hornung, Rechtsanwälte;
- pentru Irlanda, de D. O’Hagan, în calitate de agent;
- pentru guvernul spaniol, de N. Díaz Abad, în calitate de agent;
- pentru guvernul francez, de J. Gstalter, în calitate de agent;

* Limba de procedură: germana.

— pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de S. Fiorentino, avvocato dello Stato;

— pentru Comisia Europeană, de J. Samnadda și de F. W. Bulst, în calitate de agenți,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 24 aprilie 2012,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolului 4 alineatul (2) și a articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO L 111, p. 16).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între UsedSoft GmbH (denumită în continuare „UsedSoft”), pe de o parte, și Oracle International Corp. (denumită în continuare „Oracle”), pe de altă parte, cu privire la comercializarea de către UsedSoft a unor licențe de ocazie pentru programe de calculator ale Oracle.

Cadrul juridic

Dreptul internațional

- 3 Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (OMPI) a adoptat la 20 decembrie 1996, la Geneva, Tratatul OMPI privind drepturile de autor (denumit în continuare „Tratatul privind drepturile de autor”). Acest tratat a fost aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2000/278/CE a Consiliului din 16 martie 2000 (JO L 89, p. 6, Ediție specială, 11/vol. 20, p. 212).
- 4 Articolul 4 din Tratatul privind drepturile de autor, intitulat „Programe pentru calculator”, are următorul cuprins:

„Programele pentru calculator sunt protejate ca opere literare în sensul articolului 2 din Convenția de la Berna. Protecția prevăzută se aplică programelor pentru calculator oricare ar fi modul sau forma lor de exprimare.”
- 5 Articolul 6 din Tratatul privind drepturile de autor, intitulat „Dreptul de distribuire”, prevede:

„(1) Autorii operelor literare și artistice se bucură de dreptul exclusiv de a autoriza punerea la dispoziția publicului a originalului și a copiilor operelor lor prin vânzare sau prin alt tip de transfer de proprietate.

(2) Nicio dispoziție din prezentul tratat nu aduce atingere libertății pe care o au părțile contractante de a determina eventualele condiții în care epuizarea dreptului prevăzut la alineatul (1) se aplică după prima vânzare sau după o altă operațiune de transfer de proprietate a originalului sau a unei copii a operei, efectuate cu autorizarea autorului.”

6 Articolul 8 din Tratatul privind drepturile de autor prevede:

„[...] autorii de opere literare și artistice se bucură de dreptul exclusiv de a autoriza orice comunicare către public a operelor lor prin mijloace tehnice cu fir sau fără fir, inclusiv de a pune la dispoziția publicului operele lor astfel încât oricine să poată avea acces la acestea de la locul și în momentul dorit.”

7 În Declarațiile comune privind articolele 6 și 7 din Tratatul privind drepturile de autor se arată:

„În sensul acestor articole, expresiile «copii» și «original și copii», în contextul dreptului de distribuire și al dreptului de închiriere prevăzute de aceste articole, desemnează exclusiv copiile în formă fizică care pot fi puse în circulație ca obiecte corporale.”

Dreptul Uniunii

Directiva 2001/29

8 Considerentele (28) și (29) ale Directivei 2001/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 22 mai 2001 privind armonizarea anumitor aspecte ale dreptului de autor și drepturilor conexe în societatea informațională (JO L 167, p. 10, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 230) enunță:

„(28) În temeiul prezentei directive, protecția dreptului de autor include dreptul exclusiv de a controla distribuția unei opere încorporate într-un bun corporal. Prima vânzare a originalului unei opere sau a unor copii ale acesteia în cadrul Comunității de către titularul dreptului de autor sau cu consimțământul acestuia epuizează dreptul de a controla revânzarea acestuia în cadrul Comunității. Acest drept nu ar trebui epuizat prin vânzarea originalului sau a copiilor acestuia în afara Comunității de către titularul dreptului de autor sau cu consimțământul acestuia. Dreptul de închiriere sau de împrumut al autorului a fost reglementat prin Directiva 92/100/CEE. Dreptul de distribuție prevăzut prin prezenta directivă nu aduce atingere dispozițiilor privind drepturile de închiriere sau împrumut prevăzute la capitolul I din directiva menționată.

(29) Problema epuizării dreptului nu se aplică în cazul serviciilor, în special al serviciilor online. Acest argument se aplică și în cazul unei copii fizice a unei opere sau a unui alt obiect protejat, realizată de utilizatorul unui astfel de serviciu cu consimțământul titularului dreptului. În consecință, același principiu se aplică în cazul închirierii sau împrumutului originalelor sau copiilor operelor sau ale altor obiecte protejate care reprezintă servicii prin însăși natura lor. Spre deosebire de CD-ROM sau CD-I, în cazul cărora proprietatea intelectuală este încorporată într-un suport fizic, mai exact într-un produs, fiecare serviciu online este de fapt o operațiune care ar trebui supusă autorizării în cazurile în care dreptul de autor sau drepturile conexe prevăd astfel.”

9 Conform articolului 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29, aceasta „lasă intacte și nu aduce în niciun fel atingere dispozițiilor comunitare privind [...] protecția juridică a programelor pentru calculator”.

10 Articolul 3 din Directiva 2001/29 prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorilor de a autoriza sau de a interzice orice comunicare publică a operelor lor, prin cablu sau fără cablu, inclusiv punerea la dispoziția publicului a operelor lor, astfel încât oricine să poată avea acces la acestea din orice loc și în orice moment.

[...]

(3) Drepturile menționate la alineatele (1) și (2) nu se epuizează prin niciun act de comunicare publică sau de punere la dispoziția publicului în sensul prezentului articol.”

11 Articolul 4 din directiva menționată, intitulat „Dreptul de distribuire”, prevede:

„(1) Statele membre prevăd dreptul exclusiv al autorului de a autoriza sau de a interzice orice formă de distribuire către public, prin vânzare sau prin altă modalitate, a originalului operei sau a copiilor acesteia.

(2) Dreptul de distribuire a originalului sau a copiilor operei nu se epuizează în cadrul Comunității, exceptând cazul în care prima vânzare sau primul altfel de transfer al proprietății asupra obiectului în cauză în cadrul Comunității se face de către titularul dreptului sau cu acordul acestuia.”

Directiva 2009/24

12 Potrivit considerentului (1) al Directivei 2009/24, aceasta codifică Directiva 91/250/CEE a Consiliului din 14 mai 1991 privind protecția juridică a programelor pentru calculator (JO L 122, p. 42, Ediție specială, 17/vol. 1, p. 114).

13 Din considerentul (7) al Directivei 2009/24 rezultă că, „[i]n înțelesul [acestei] directive, noțiunea «program pentru calculator» ar trebui să includă programe indiferent de forma acestora, inclusiv cele care sunt încorporate în hardware”.

14 Potrivit considerentului (13) al directivei respective, „actele de încărcare și de rulare necesare utilizării unei copii a programului dobândit legal, precum și corectarea erorilor acestuia nu pot fi interzise prin contract”.

15 Articolul 1 alineatul (1) din Directiva 2009/24 prevede că „statele membre protejează programele pentru calculator, prin dreptul de autor, în calitate de opere literare în înțelesul Convenției de la Berna privind protecția operelor literare și artistice”.

16 Potrivit articolului 1 alineatul (2) din această directivă, „[p]rotecția în conformitate cu prezenta directivă se aplică oricărei forme de exprimare a unui program pentru calculator”.

17 Articolul 4 din directiva menționată, intitulat „Acte restricționate”, prevede:

„(1) Sub rezerva articolelor 5 și 6, drepturile exclusive ale titularului în înțelesul articolului 2 cuprind dreptul de a efectua sau de a autoriza:

(a) reproducerea permanentă sau provizorie a unui program pentru calculator, în totalitate sau parțial, prin orice mijloc și sub orice formă. În măsura în care încărcarea, prezentarea, rularea, transmiterea sau stocarea programului pentru calculator necesită o astfel de reproducere a programului, aceste acte de reproducere sunt supuse autorizării de către titularul dreptului;

(b) traducerea, adaptarea, dispunerea și orice altă transformare a programului pentru calculator și reproducerea rezultatelor acestor acte, fără a aduce atingere drepturilor persoanei care transformă programul pentru calculator;

(c) orice formă de distribuție publică, inclusiv închirierea originalului sau a copiilor unui program pentru calculator.

(2) Prima vânzare a copiei unui program pentru calculator în cadrul Comunității de către titularul dreptului sau cu consimțământul acestuia epuizează dreptul de distribuție a acestei copii în Comunitate, cu excepția dreptului de a controla închirierile ulterioare ale programului pentru calculator sau ale unei copii a acestuia.”

- 18 Articolul 5 din Directiva 2009/24, intitulat „Excepții de la actele restricționate”, prevede la alineatul (1):

„În absența unor clauze contractuale speciale, nu necesită autorizarea de către titular actele menționate la articolul 4 alineatul (1) literele (a) și (b), în cazul în care aceste acte sunt necesare pentru a permite dobânditorului legal să utilizeze programul pentru calculator conform destinației sale, inclusiv pentru a corecta erorile.”

Dreptul german

- 19 Articolul 69c și articolul 69d din Legea privind drepturile de autor și drepturile conexe [Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz)] din 9 septembrie 1965, cu modificările ulterioare (denumită în continuare „UrhG”), transpun în dreptul intern articolele 4 și 5 din Directiva 2009/24.

Situația de fapt din acțiunea principală și întrebările preliminare

- 20 Oracle dezvoltă și comercializează programe pentru calculator. Aceasta este titulara drepturilor exclusive de utilizare a programelor respective în temeiul dreptului de autor. De asemenea, este titulara mărcilor verbale germane și a mărcilor verbale comunitare Oracle, care, printre altele, sunt înregistrate pentru programe de calculator.
- 21 Oracle comercializează programele pentru calculator din acțiunea principală, și anume programe pentru baze de date, în 85 % dintre cazuri, prin descărcare de pe internet. Clientul descarcă o copie a programului în calculatorul său direct de pe pagina de internet a Oracle. Este vorba despre programe pentru calculator de tip „client-server”. Dreptul de utilizare asupra unui astfel de program, acordat printr-un contract de licență, cuprinde dreptul de a stoca în mod permanent copia programului respectiv pe un server și de a oferi acces la aceasta unui anumit număr de utilizatori prin faptul că aceasta va fi încărcată în memoria centrală a stațiilor de lucru. În cadrul unui contract de mentenanță de program pot fi descărcate de pe pagina de internet a Oracle versiunile actualizate ale programului de calculator respectiv („update-uri”) și programe destinate remedierii erorilor („patch-uri”). La cererea clientului, programele pentru calculator în cauză pot fi furnizate și pe CD-ROM sau pe DVD.
- 22 Oracle propune pentru programele de calculator din acțiunea principală licențe grupate pentru câte cel puțin 25 de utilizatori fiecare. O întreprindere care are nevoie de achiziționarea unei licențe pentru 27 de utilizatori trebuie să achiziționeze, așadar, două licențe.
- 23 La capitolul „Cesiunea drepturilor”, contractele de licență ale Oracle privind programele de calculator din acțiunea principală cuprind următoarea clauză:

„Prin plata serviciilor dobândiți un drept de utilizare pe durată nedeterminată, neexclusiv, netransmisibil și gratuit, rezervat unui uz profesional intern, pentru toate tehnologiile dezvoltate de Oracle și puse la dispoziția dumneavoastră în temeiul acestui contract”.

- 24 UsedSoft comercializează licențe de ocazie pentru programe de calculator, în special licențe de utilizare referitoare la programele de calculator ale Oracle din acțiunea principală. UsedSoft achiziționează în acest scop, de la clienții Oracle, astfel de licențe de utilizare, mai precis o parte a acestora în cazul în care licențele inițial achiziționate privesc un număr de utilizatori care depășește necesitățile primului cumpărător.
- 25 În luna octombrie a anului 2005, UsedSoft a propus „promoții speciale Oracle”, în cadrul cărora oferea spre vânzare licențe „de ocazie” pentru programele de calculator ale Oracle în discuție în acțiunea principală. În acest sens, preciza că toate licențele erau „actuale”, în sensul că contractul de mentenanță încheiat între dobânditorul inițial al licenței și Oracle încă producea efecte, iar legalitatea vânzării inițiale era atestată printr-un certificat notarial.
- 26 Clienții UsedSoft, care nu se află încă în posesia respectivului program de calculator al Oracle, descarcă, după achiziționarea unei astfel de licențe de ocazie, o copie a programului direct de pe pagina de internet a Oracle. În ceea ce privește clienții care dețin deja acest program de calculator și care achiziționează în plus licențe pentru utilizatori suplimentari, UsedSoft le permite să copieze programul de calculator pe stațiile de lucru ale utilizatorilor respectivi.
- 27 Oracle a introdus o acțiune la Landgericht München I, solicitând ca UsedSoft să fie obligată să înceteze practicile menționate la punctele 24-26 din prezenta hotărâre. Această instanță a admis concluziile Oracle. Apelul formulat de UsedSoft împotriva deciziei respective a fost respins. Aceasta a formulat ulterior recurs la Bundesgerichtshof.
- 28 Potrivit instanței de trimitere, acțiunile UsedSoft și ale clienților săi aduc atingere dreptului exclusiv al Oracle de reproducere permanentă sau provizorie a programelor de calculator în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2009/24. În opinia acestei instanțe, clienții UsedSoft nu se pot baza pe un drept de reproducere a programelor pentru calculator care le-ar fi fost transferat în mod valabil de către Oracle. Astfel, din contractele de licență ale Oracle rezultă că dreptul de utilizare a programelor este „netransferabil”. Prin urmare, clienții Oracle nu sunt autorizați să transmită terților dreptul de reproducere a programelor respective.
- 29 Soluționarea acțiunii principale depinde, potrivit instanței de trimitere, de posibilitatea clienților UsedSoft de a se prevala cu succes de articolul 69d alineatul 1 din UrhG, care transpune conținutul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24 în dreptul german.
- 30 În această privință, se ridică, mai întâi, întrebarea dacă o persoană care, precum clienții UsedSoft, nu dispune de un drept de utilizare a programului pentru calculator conferit de titularul dreptului de autor, dar care dorește să invoce o epuizare a dreptului de distribuție a unei copii a programului pentru calculator este „dobânditor[ul] legal” al acestei copii, în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24. Instanța de trimitere consideră că această situație se regăsește în speță. Instanța precizează că aptitudinea copiei unui program pentru calculator de a circula pe piață, care rezultă din epuizarea dreptului de distribuție, ar fi în mare măsură lipsită de interes în cazul în care dobânditorul unei asemenea copii nu ar avea dreptul de a reproduce programul pentru calculator. Astfel, spre deosebire de utilizarea altor opere protejate de dreptul de autor, utilizarea unui program pentru calculator necesită de regulă reproducerea sa. Articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24 ar servi astfel pentru a garanta epuizarea dreptului de distribuție conform articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24.
- 31 În continuare, instanța de trimitere se întreabă dacă, într-o situație precum cea din acțiunea principală, dreptul de distribuție a copiei unui program pentru calculator se epuizează, în sensul articolului 69c punctul 3 a doua teză din UrhG, care transpune articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24.

- 32 Mai multe interpretări ar fi posibile. În primul rând, articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 ar putea fi aplicabil în cazul în care titularul dreptului de autor permite unui client — după încheierea unui contract de licență — să realizeze o copie a programului pentru calculator prin descărcarea acestui program de pe o pagină de internet și prin stocarea acestuia pe calculator. Dispoziția în cauză ar lega consecința juridică a epuizării dreptului de distribuție de prima vânzare a copiei unui program și nu ar presupune în mod obligatoriu introducerea pe piață a unei copii fizice a programului pentru calculator. În al doilea rând, articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 ar putea fi aplicabil prin analogie în cazul vânzării având ca obiect un program pentru calculator prin transfer online. Potrivit adeptilor acestei teorii, ar exista cu privire la acest aspect o lacună legislativă neintenționată („planwidrige Regelungslücke”), întrucât autorii acestei directive nu ar fi luat în considerare și nici nu ar fi reglementat transferul online al programelor pentru calculator. În al treilea rând, articolul 4 alineatul (2) din directiva menționată nu ar fi aplicabil, întrucât epuizarea dreptului de distribuție în temeiul acestei prevederi ar presupune întotdeauna introducerea pe piață a unei copii fizice a programului pentru calculator de către titularul dreptului sau cu consimțământul acestuia. Autorii Directivei 2009/24 ar fi renunțat în mod intenționat să supună transferul online de programe pentru calculator principiului epuizării.
- 33 În sfârșit, instanța de trimitere ridică problema dacă persoana care a achiziționat o licență de ocazie poate invoca, pentru realizarea unei copii a programului — astfel cum procedează, în acțiunea principală, clienții UsedSoft, prin descărcarea unei copii a programului Oracle de pe pagina de internet a acestei societăți pe un calculator sau prin încărcarea copiei în memoria centrală a altor stații de lucru –, o epuizare a dreptului de distribuție a copiei programului pentru calculator realizate de către primul dobânditor cu consimțământul titularului dreptului, prin descărcarea programului de pe internet, în cazul în care primul dobânditor a șters copia sa sau nu o mai utilizează. Instanța de trimitere consideră că nu poate fi avută în vedere o aplicare prin analogie a articolului 5 alineatul (1) și a articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24. Epuizarea dreptului de distribuție ar trebui să asigure doar aptitudinea de a circula pe piață a unei copii a programului înstrăinate de titularul dreptului sau cu autorizarea acestuia și materializate pe un anumit suport de date. Astfel, efectul epuizării nu ar trebui extins asupra setului de date necorporal, transferat online.
- 34 În aceste condiții, Bundesgerichtshof a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Persoana care poate invoca o epuizare a dreptului de distribuție a copiei unui program pentru calculator (software) este «dobânditor legal» în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24?
 - 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: dreptul de distribuție a copiei unui program pentru calculator se epuizează, în sensul primei părți a articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, în cazul în care dobânditorul a realizat copia cu consimțământul titularului dreptului, prin descărcarea programului de pe internet pe un suport de date?
 - 3) În cazul unui răspuns afirmativ și la a doua întrebare: persoana care a achiziționat o licență de program pentru calculator «de ocazie» poate de asemenea invoca, pentru realizarea unei copii a programului, în calitate de «dobânditor legal», în temeiul articolului 5 alineatul (1) și al primei părți a articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24/CE, o epuizare a dreptului de distribuție a copiei programului pentru calculator realizate de către primul dobânditor cu consimțământul titularului dreptului, prin descărcarea programului de pe internet pe un suport de date, în cazul în care primul dobânditor a șters copia sa sau nu o mai utilizează?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la a doua întrebare

- 35 Prin intermediul celei de a doua întrebări, care trebuie analizată în primul rând, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă și în ce condiții descărcarea de pe internet a unei copii a unui program pentru calculator, permisă de titularul dreptului de autor, poate determina epuizarea dreptului de distribuție a acestei copii în Uniunea Europeană, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24.
- 36 Trebuie amintit că, potrivit articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, prima vânzare a copiei unui program pentru calculator în cadrul Uniunii de către titularul dreptului de autor sau cu consimțământul acestuia epuizează dreptul de distribuție a acestei copii în Uniune.
- 37 Din decizia de trimitere reiese că însuși titularul dreptului de autor, în speță Oracle, pune la dispoziția clienților săi din Uniune care doresc să utilizeze programul său pentru calculator o copie a acestuia, care poate fi descărcată de pe pagina sa de internet.
- 38 Pentru a se stabili dacă, într-o situație precum cea din acțiunea principală, este epuizat dreptul de distribuție al titularului dreptului de autor, trebuie să se verifice, în primul rând, dacă raportul contractual dintre titularul menționat și clientul său, în cadrul căruia s-a realizat descărcarea unei copii a respectivului program pentru calculator, poate fi calificat drept „prima vânzare a copiei unui program pentru calculator”, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24.
- 39 Potrivit unei jurisprudențe constante, din cerințele aplicării uniforme a dreptului Uniunii, precum și ale principiului egalității de tratament rezultă că termenii unei dispoziții de drept al Uniunii care nu face nicio trimitere expresă la dreptul statelor membre pentru a stabili sensul și domeniul său de aplicare trebuie în mod normal să primească, în întreaga Uniune, o interpretare autonomă și uniformă (a se vedea printre altele Hotărârea din 16 iulie 2009, Infopaq International, C-5/08, Rep., p. I-6569, punctul 27, Hotărârea din 18 octombrie 2011, Brüstle, C-34/10, Rep., p. I-9821, punctul 25, precum și Hotărârea din 26 aprilie 2012, DR și TV2 Danmark, C-510/10, punctul 33).
- 40 Or, textul Directivei 2009/24 nu face nicio trimitere la dreptul național în ceea ce privește semnificația care trebuie dată noțiunii „vânzare” din cuprinsul articolului 4 alineatul (2) din aceasta. Rezultă, așadar, că, în vederea aplicării directivei respective, această noțiune trebuie considerată o noțiune autonomă de drept al Uniunii, care trebuie interpretată uniform pe teritoriul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea DR și TV2 Danmark, citată anterior, punctul 34).
- 41 Această concluzie este confirmată de obiectivul și de scopul Directivei 2009/24. Astfel, din considerentele (4) și (5) ale acestei directive, care este întemeiată pe articolul 95 CE, căruia îi corespunde articolul 114 TFUE, reiese că aceasta are drept obiectiv eliminarea neconcordanțelor existente între legislațiile statelor membre care aduc atingere funcționării pieței interne în ceea ce privește programele pentru calculator. Or, o interpretare uniformă a noțiunii „vânzare” se impune pentru a se evita ca protecția acordată titularilor dreptului de autor de directiva respectivă să varieze în funcție de legea națională aplicabilă.
- 42 Potrivit unei definiții general acceptate, „vânzarea” este un contract prin care o persoană transmite altei persoane, în schimbul plății unui preț, drepturile sale de proprietate asupra unui bun corporal sau necorporal care îi aparține. În consecință, operațiunea comercială care determină, potrivit articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, epuizarea dreptului de distribuție cu privire la o copie a unui program pentru calculator presupune transferul dreptului de proprietate asupra acestei copii.

- 43 Oracle susține că nu realizează vânzarea copiilor programelor sale pentru calculator din acțiunea principală. Oracle precizează în acest sens că pune la dispoziția clienților săi, în mod gratuit, pe pagina sa de internet, o copie a programului menționat, iar aceștia pot descărca respectiva copie. Cu toate acestea, copia astfel descărcată poate fi utilizată de clienții săi numai dacă au încheiat un contract de licență de utilizare cu Oracle. O asemenea licență conferă clienților Oracle un drept de utilizare pe durată nedeterminată, neexclusiv și netransmisibil asupra programului pentru calculator în cauză. Or, potrivit Oracle, nici punerea la dispoziție gratuită a copiei, nici încheierea contractului de licență de utilizare nu implică transferul dreptului de proprietate asupra acestei copii.
- 44 În această privință, trebuie arătat că descărcarea unei copii a unui program pentru calculator și încheierea unui contract de licență de utilizare referitor la aceasta constituie un tot indivizibil. Astfel, descărcarea unei copii a unui program pentru calculator este lipsită de utilitate dacă respectiva copie nu poate fi folosită de către deținătorul său. Cele două operațiuni trebuie, așadar, să fie examinate împreună pentru a putea fi calificate din punct de vedere juridic (a se vedea prin analogie Hotărârea din 6 mai 2010, Club Hotel Loutraki și alții, C-145/08 și C-149/08, Rep., p. I-4165, punctele 48 și 49, precum și jurisprudența citată).
- 45 În ceea ce privește aspectul dacă, într-o situație precum cea din acțiunea principală, operațiunile comerciale în discuție implică transferul dreptului de proprietate asupra copiei programului pentru calculator, trebuie să se constate că din decizia de trimitere reiese că clientul Oracle care descarcă copia respectivului program pentru calculator și care încheie cu această societate un contract de licență de utilizare cu privire la copia respectivă primește, în schimbul plății unui preț, un drept de utilizare a acestei copii pe durată nelimitată. Punerea la dispoziție de către Oracle a unei copii a programului său pentru calculator și încheierea contractului de licență de utilizare aferent urmăresc astfel să facă utilizabilă copia respectivă de către clienții săi în mod permanent, cu plata unui preț destinat să îi permită titularului dreptului de autor să obțină o remunerație care să corespundă valorii economice a copiei operei al cărei proprietar este.
- 46 În aceste condiții, operațiunile menționate la punctul 44 din prezenta hotărâre, examinate în ansamblu, implică transferul dreptului de proprietate asupra copiei programului pentru calculator în cauză.
- 47 În această privință, nu prezintă relevanță, într-o situație precum cea din acțiunea principală, faptul că copia programului pentru calculator a fost pusă la dispoziția clientului de către titularul dreptului respectiv prin descărcarea de pe pagina de internet a acestuia din urmă sau printr-un suport material cum ar fi un CD-ROM sau un DVD. Astfel, chiar dacă și în acest din urmă caz, titularul dreptului în discuție disociază în mod formal dreptul clientului de a utiliza copia programului pentru calculator furnizată de operațiunea care constă în transferul pe un suport material a copiei acestui program către client, operațiunea care constă în descărcarea de pe acest suport a unei copii a programului pentru calculator și operațiunea care constă în încheierea unui contract de licență rămân indisociabile în privința dobânditorului, pentru motivele expuse la punctul 44 din prezenta hotărâre. Întrucât dobânditorul, care descarcă o copie a respectivului program pentru calculator pe un suport material cum ar fi un CD-ROM sau un DVD și care încheie un contract de licență de utilizare cu privire la acesta, dobândește dreptul de a utiliza copia respectivă pentru o durată nelimitată în schimbul plății unui preț, trebuie să se considere că cele două operațiuni implică de asemenea, în cazul punerii la dispoziție a unei copii a programului pentru calculator respectiv pe un suport material cum ar fi un CD-ROM sau un DVD, transferul dreptului de proprietate asupra copiei respective.
- 48 Prin urmare, trebuie să se considere că, într-o situație precum cea din acțiunea principală, transferul de către titularul dreptului de autor a unei copii a unui program pentru calculator către un client, însoțită de încheierea, între aceleași părți, a unui contract de licență de utilizare constituie „prima vânzare a copiei unui program pentru calculator”, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24.

- 49 Astfel cum subliniază avocatul general la punctul 59 din concluzii, în lipsa unei interpretări extensive a termenului „vânzare”, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, care să includă toate formele de comercializare a unui produs care se caracterizează prin acordarea unui drept de utilizare a unei copii a programului pentru calculator, pe o perioadă nelimitată, în schimbul plății unui preț destinat să permită titularului dreptului de autor obținerea unei remunerații corespunzătoare valorii economice a copiei operei al cărei proprietar este, efectul util al acestei dispoziții ar fi compromis, întrucât ar fi suficient ca furnizorii să califice contractul drept „licență”, iar nu drept „vânzare”, pentru a eluda principiul epuizării și pentru a priva acest principiu de orice conținut.
- 50 În al doilea rând, argumentul Oracle și al Comisiei Europene potrivit căruia punerea la dispoziție a unei copii a unui program pentru calculator pe pagina de internet a titularului dreptului de autor constituie „punerea la dispoziția publicului”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 2001/29, care, conform articolului 3 alineatul (3) din această directivă, nu poate determina epuizarea dreptului de distribuție asupra acesteia, nu poate fi reținut.
- 51 Astfel, reiese din articolul 1 alineatul (2) litera (a) din Directiva 2001/29 că aceasta „lasă intacte și nu aduce în niciun fel atingere dispozițiilor [dreptului Uniunii] privind [...] protecția juridică a programelor pentru calculator” garantată prin Directiva 91/250, care a fost ulterior codificată prin Directiva 2009/24. Întrucât dispozițiile Directivei 2009/24, în special articolul 4 alineatul (2) din aceasta, constituie astfel *lex specialis* în raport cu dispozițiile Directivei 2001/29, astfel încât, presupunând că raportul contractual din acțiunea principală sau un aspect al acestuia se poate încadra de asemenea în noțiunea „comunicare publică”, în sensul articolului 3 alineatul (1) din această din urmă directivă, ar rezulta că „prima vânzare a copiei unui program pentru calculator”, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, determină, în conformitate cu aceeași dispoziție, epuizarea dreptului de distribuție asupra acestei copii.
- 52 Pe de altă parte, din cuprinsul punctului 46 din prezenta hotărâre rezultă că, într-o situație precum cea din acțiunea principală, titularul dreptului de autor transferă clientului său dreptul de proprietate asupra copiei programului pentru calculator. Or, astfel cum arată avocatul general la punctul 73 din concluzii, din articolul 6 alineatul (1) din Tratatul privind drepturile de autor, în lumina căruia trebuie interpretate, în măsura posibilului, articolele 3 și 4 din Directiva 2001/29 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 aprilie 2008, Peek & Cloppenburg, C-456/06, Rep., p. I-2731, punctul 30), reiese că existența unui transfer al dreptului de proprietate transformă „act[ul] de comunicare publică” prevăzut la articolul 3 din această directivă într-un act de distribuție menționat la articolul 4 din directiva respectivă, care, dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute la alineatul (2) al acestui din urmă articol, la fel ca „prima vânzare a copiei unui program pentru calculator” prevăzută la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, poate determina epuizarea dreptului de distribuție.
- 53 În al treilea rând, trebuie să se examineze de asemenea dacă, astfel cum susțin Oracle, guvernele care au prezentat observații la Curte și Comisia, epuizarea dreptului de distribuție menționat la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 privește numai bunuri tangibile, iar nu copii imateriale ale programelor pentru calculator descărcate de pe internet. Acestea se referă în acest scop la modul de redactare a articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, la considerentele (28) și (29) ale Directivei 2001/29, la articolul 4 din această din urmă directivă coroborat cu articolul 8 din Tratatul privind drepturile de autor și la Declarația comună privind articolele 6 și 7 din tratatul respectiv, a cărui transpunere ar constitui unul dintre obiectivele Directivei 2001/29.
- 54 Pe de altă parte, potrivit Comisiei, considerentul 29 al Directivei 2001/29 ar confirma că „[p]roblema epuizării dreptului nu se aplică în cazul serviciilor, în special al serviciilor online”.
- 55 În această privință, trebuie să se constate mai întâi că din articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 nu rezultă că epuizarea dreptului de distribuție asupra copiilor programelor pentru calculator, prevăzută la această dispoziție, este limitată la copiile programelor pentru calculator care se află pe un

suport material, cum ar fi un CD-ROM sau un DVD. Dimpotrivă, trebuie să se considere că dispoziția respectivă, care se referă fără alte precizări la „vânzare[a] copiei unui program pentru calculator”, nu face nicio distincție în funcție de forma materială sau imaterială a copiei în cauză.

- 56 Apoi, trebuie amintit că Directiva 2009/24, care vizează în mod specific protecția juridică a programelor pentru calculator, constituie *lex specialis* în raport cu Directiva 2001/29.
- 57 Or, din articolul 1 alineatul (2) din Directiva 2009/24 reiese că „[p]rotecția în conformitate cu [această] directivă se aplică oricărei forme de exprimare a unui program pentru calculator”. Considerentul (7) al directivei respective precizează în această privință că „programele pentru calculator”, a căror protecție urmărește să o asigure, „ar trebui să includă programe indiferent de forma acestora, inclusiv cele care sunt încorporate în hardware”.
- 58 Dispozițiile menționate mai sus arată în mod clar voința legiuitorului Uniunii de a asimila copiile materiale și imateriale ale unui program pentru calculator în scopul protecției prevăzute de Directiva 2009/24.
- 59 În aceste condiții, trebuie să se considere că epuizarea dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 vizează atât copiile materiale, cât și copiile imateriale ale unui program pentru calculator și, prin urmare, inclusiv copiile programelor pentru calculator care, cu ocazia primei vânzări, au fost descărcate de pe internet pe calculatorul primului dobânditor.
- 60 Desigur, noțiunile utilizate în Directivele 2001/29 și 2009/24 trebuie, în principiu, să aibă aceeași semnificație (a se vedea Hotărârea din 4 octombrie 2011, Football Association Premier League și alții, C-403/08 și C-429/08, Rep., p. I-9083, punctele 187 și 188). Cu toate acestea, chiar dacă se admite că articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2001/29, interpretat în lumina considerentelor (28) și (29) ale acesteia și în lumina Tratatului privind drepturile de autor, pe care Directiva 2001/29 urmărește să îl pună în aplicare (Hotărârea din 9 februarie 2012, Luksan, C-277/10, punctul 59), ar indica, pentru operele vizate de această directivă, că epuizarea dreptului de distribuție nu privește decât obiecte tangibile, o astfel de împrejurare, având în vedere voința contrară exprimată de legiuitorul Uniunii în contextul precis al Directivei 2009/24, nu ar fi de natură să afecteze interpretarea articolului 4 alineatul (2) din această din urmă directivă.
- 61 Trebuie adăugat de asemenea că, din punct de vedere economic, vânzarea unui program pentru calculator pe CD-ROM sau pe DVD și vânzarea unui program pentru calculator prin descărcare de pe internet sunt similare. Astfel, modul de transmitere online este echivalentul funcțional al predării unui suport material. Interpretarea articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 în lumina principiului egalității de tratament confirmă că epuizarea dreptului de distribuție prevăzut de dispoziția respectivă produce efecte după prima vânzare în Uniune a copiei unui program pentru calculator de către titularul dreptului de autor sau cu consimțământul său, indiferent de aspectul dacă vânzarea privește o copie materială sau o copie imaterială a programului respectiv.
- 62 Referitor la argumentul Comisiei potrivit căruia dreptul Uniunii nu ar prevedea pentru servicii epuizarea dreptului de distribuție, trebuie amintit că obiectivul urmărit de principiul epuizării dreptului de distribuție asupra operelor protejate de dreptul de autor este de a limita restricțiile privind distribuția respectivelor opere la ceea ce este necesar, în scopul de a menține obiectul specific al respectivei proprietăți intelectuale, pentru a se evita compartimentarea piețelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 28 aprilie 1998, Metronome Musik, C-200/96, Rec., p. I-1953, punctul 14, Hotărârea din 22 septembrie 1998, FDV, C-61/97, Rec., p. I-5171, punctul 13, precum și Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctul 106).
- 63 A limita, în împrejurări precum cele din acțiunea principală, aplicarea principiului epuizării dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 la copiile programelor pentru calculator vândute pe un suport material ar permite titularului dreptului de autor să controleze

revânzarea copiilor care au fost descărcate de pe internet și să solicite, la fiecare revânzare, o nouă remunerație, deși prima vânzare a copiei în discuție i-ar fi permis deja titularului respectiv să obțină o remunerație corespunzătoare. O astfel de restricție privind revânzarea copiilor programelor pentru calculator descărcate de pe internet ar depăși ceea ce este necesar pentru a menține obiectul specific al proprietății intelectuale în cauză (a se vedea în acest sens Hotărârea Football Association Premier League și alții, citată anterior, punctele 105 și 106).

- 64 În al patrulea rând, trebuie să se examineze de asemenea dacă, astfel cum susține Oracle, contractul de mentenanță încheiat de către primul dobânditor împiedică, în orice caz, epuizarea dreptului prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, întrucât copia programului pentru calculator pe care primul dobânditor o poate transmite celui de al doilea dobânditor nu ar mai corespunde copiei pe care acesta ar fi descărcat-o, ci unei noi copii a programului respectiv.
- 65 În această privință, din decizia de trimitere reiese că licențele de ocazie propuse de UsedSoft sunt „actuale”, în sensul că vânzarea copiei programului pentru calculator de către Oracle către clientul său a fost însoțită de încheierea unui contract de mentenanță cu privire la această copie.
- 66 Trebuie menționat că epuizarea dreptului de distribuție asupra copiei unui program pentru calculator potrivit articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 vizează numai copiile care au făcut obiectul primei vânzări în Uniune de către titularul dreptului de autor sau cu consimțământul acestuia. Aceasta nu se referă la contractele de servicii, cum ar fi contractele de mentenanță, care sunt dissociabile de o astfel de vânzare și care au fost încheiate, eventual pe durată determinată, cu ocazia vânzării respective.
- 67 Cu toate acestea, încheierea unui contract de mentenanță, cum sunt cele din acțiunea principală, cu ocazia vânzării unei copii imateriale a unui program pentru calculator are ca efect repararea copiei cumpărate inițial și actualizarea acesteia. Chiar în ipoteza în care contractul de mentenanță are o durată determinată, trebuie să se constate că atribuțiile corectate, modificate sau adăugate pe baza unui astfel de contract fac parte integrantă din copia descărcată inițial și pot fi utilizate de către dobânditorul acesteia fără limitarea duratei și în cazul în care dobânditorul decide ulterior să nu prelungească contractul de mentenanță.
- 68 În astfel de condiții, trebuie să se considere că epuizarea dreptului de distribuție prevăzută la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 se extinde asupra copiei programului pentru calculator vândute astfel cum a fost corectată și actualizată de către titularul dreptului de autor.
- 69 Cu toate acestea, trebuie subliniat că, dacă licența dobândită de primul cumpărător vizează un număr de utilizatori care depășește necesitățile acestuia, astfel cum a fost menționat la punctele 22 și 24 din prezenta hotărâre, acest dobânditor nu este autorizat, prin efectul epuizării dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, să fragmenteze licența respectivă și să revândă unui număr de utilizatori pe care l-a determinat numai dreptul de utilizare a programului pentru calculator aferent.
- 70 Astfel, dobânditorul inițial care revinde o copie materială sau imaterială a unui program pentru calculator cu privire la care dreptul de distribuție care îi revine titularului dreptului de autor este epuizat conform articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 trebuie, pentru a evita încălcarea dreptului exclusiv de reproducere a unui program pentru calculator care aparține autorului acestuia, prevăzut la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2009/24, să facă inutilizabilă propria copie în momentul revânzării acesteia. Or, într-o situație precum cea expusă la punctul anterior, clientul titularului dreptului de autor va continua să utilizeze copia programului pentru calculator instalată pe serverul său și nu o va face, așadar, inutilizabilă.

- 71 Pe de altă parte, chiar dacă dobânditorul drepturilor suplimentare de utilizare a programului pentru calculator vizat nu ar efectua o nouă instalare — nici, prin urmare, o nouă reproducere — a programului menționat pe un server care îi aparține, trebuie să se constate că efectul epuizării dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 nu s-ar extinde, în orice caz, la astfel de drepturi de utilizare. Așadar, într-o asemenea ipoteză, dobândirea drepturilor suplimentare de utilizare nu se referă la copia cu privire la care a fost epuizat dreptul de distribuție potrivit dispoziției respective. Dimpotrivă, aceasta urmărește numai să permită o creștere a numărului de utilizatori ai copiei pe care chiar dobânditorul drepturilor suplimentare a instalat-o deja pe serverul său.
- 72 Având în vedere toate cele de mai sus, trebuie să se răspundă la a doua întrebare formulată că articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24 trebuie interpretat în sensul că dreptul de distribuție a copiei unui program pentru calculator se epuizează în cazul în care titularul dreptului de autor, care a autorizat, fie și cu titlu gratuit, descărcarea acestei copii de pe internet pe un suport de date, a acordat de asemenea, cu plata unui preț destinat să îi permită obținerea unei remunerații corespunzătoare valorii economice a copiei operei al cărei proprietar este, un drept de utilizare a copiei respective pe durată nelimitată.

Cu privire la prima și la a treia întrebare

- 73 Prin intermediul primei și al celei de a treia întrebări, instanța de trimitere urmărește să afle, în esență, dacă și în ce condiții dobânditorul unor licențe de ocazie pentru programe de calculator, precum cele vândute de UsedSoft, poate, ca urmare a epuizării dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, să fie considerat „dobânditor legal”, în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24, care, în conformitate cu această din urmă dispoziție, beneficiază de dreptul de reproducere a programului pentru calculator pentru a-i permite să utilizeze programul respectiv în conformitate cu destinația acestuia.
- 74 Reiese din articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24 că, în absența unor clauze contractuale specifice, reproducerea unui program pentru calculator nu necesită autorizarea de către autorul programului în cazul în care o astfel de reproducere este necesară pentru a permite dobânditorului legal să utilizeze programul pentru calculator conform destinației sale, inclusiv pentru a corecta erorile.
- 75 În cazul în care clientul titularului dreptului de autor cumpără o copie a unui program pentru calculator care se găsește pe pagina de internet a titularului dreptului, acesta, prin descărcarea copiei respective pe calculatorul său, efectuează o reproducere a acesteia care este permisă potrivit articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24. Astfel, este vorba despre o reproducere necesară pentru a permite dobânditorului legal să utilizeze programul pentru calculator conform destinației sale.
- 76 Pe de altă parte, considerentul (13) al Directivei 2009/24 precizează că „actele de încărcare și de rulare necesare utilizării unei copii a programului dobândit legal [...] nu pot fi interzise prin contract”.
- 77 Trebuie amintit în continuare că dreptul de distribuție al titularului dreptului de autor este epuizat, conform articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, cu ocazia primei vânzări în Uniune, de către titularul menționat sau cu consimțământul acestuia, a oricărei copii, materiale sau imateriale, a programului său pentru calculator. În consecință, în temeiul acestei prevederi și în pofida existenței unor dispoziții contractuale care să interzică o transmitere ulterioară, titularul dreptului în cauză nu se mai poate opune la revânzarea acestei copii.

- 78 Desigur, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 70 din prezenta hotărâre, dobânditorul inițial al unei copii materiale sau imateriale a unui program pentru calculator, cu privire la care dreptul de distribuție al titularului dreptului de autor este epuizat conform articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, care revinde copia respectivă trebuie, pentru a evita încălcarea dreptului exclusiv al acestui titular de reproducere a programului său pentru calculator, prevăzut la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din Directiva 2009/24, să facă inutilizabilă copia descărcată pe calculatorul său în momentul revânzării acesteia.
- 79 După cum arată în mod întemeiat Oracle, verificarea faptului că o astfel de copie a devenit inutilizabilă se poate dovedi dificilă. Cu toate acestea, titularul dreptului de autor care distribuie copii ale unui program pentru calculator înregistrate pe un suport material cum ar fi un CD-ROM sau un DVD se confruntă cu aceeași problemă, întrucât nu poate decât cu dificultate să verifice dacă dobânditorul inițial nu a creat copii ale programului pentru calculator pe care ar continua să le utilizeze după ce a vândut suportul material al acestuia. Pentru a depăși această dificultate, distribuitorul — „clasic” sau „digital” — poate utiliza modalități tehnice de protecție, cum ar fi codurile de licență ale produsului.
- 80 Întrucât titularul dreptului de autor nu se poate opune la revânzarea unei copii a unui program pentru calculator cu privire la care dreptul de distribuție al titularului respectiv este epuizat în temeiul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, trebuie să se considere că al doilea dobânditor al acestei copii, precum și orice dobânditor ulterior constituie un „dobânditor legal” al acesteia, în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24.
- 81 Prin urmare, în cazul revânzării copiei programului pentru calculator de către primul dobânditor al acesteia, noul dobânditor va putea, conform articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24, să descarce pe calculatorul său copia care i-ar fi fost vândută de către primul dobânditor. O astfel de descărcare trebuie considerată ca fiind o reproducere necesară a unui program pentru calculator necesară pentru a permite acestui nou dobânditor să utilizeze programul respectiv conform destinației sale.
- 82 Argumentul Oracle, al Irlandei, precum și al guvernului francez și al guvernului italian, potrivit căruia noțiunea „dobânditor legal”, care figurează la articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24, ar privi numai dobânditorul abilitat, în temeiul unui contract de licență încheiat direct cu titularul dreptului de autor, să utilizeze programul pentru calculator, nu poate fi primit.
- 83 Într-adevăr, un astfel de argument ar avea ca efect să permită titularului dreptului de autor să împiedice utilizarea efectivă a oricărei copii de ocazie cu privire la care dreptul său de distribuție a fost epuizat, conform articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, prin invocarea dreptului său exclusiv de reproducere prevăzut la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din această directivă și ar lipsi astfel de efect util epuizarea dreptului de distribuție prevăzută la articolul 4 alineatul (2).
- 84 În ceea ce privește o situație precum cea din acțiunea principală, trebuie amintit că la punctele 44 și 48 din prezenta hotărâre s-a constatat că descărcarea pe serverul clientului a copiei programului pentru calculator aflat pe pagina de internet a titularului dreptului și încheierea unui contract de licență de utilizare referitor la această copie constituie un tot indivizibil care trebuie calificat, în ansamblu, drept o vânzare. Or, având în vedere această legătură indivizibilă între copia aflată pe pagina de internet a titularului dreptului de autor, astfel cum a fost ulterior corectată și actualizată, pe de o parte, și licența de utilizare referitoare la aceasta, pe de altă parte, revânzarea licenței de utilizare implică vânzarea „acestei copii”, în sensul articolului 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, și beneficiază astfel de epuizarea dreptului de distribuție prevăzut de cea din urmă dispoziție, în pofida clauzei cuprinse în contractul de licență și reproduse la punctul 23 din prezenta hotărâre.
- 85 Astfel cum reiese din cuprinsul punctului 81 din prezenta hotărâre, în consecință, noul dobânditor al licenței de utilizare, cum este clientul UsedSoft, va putea, ca „dobânditor legal”, în sensul articolului 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24, al copiei corectate și actualizate a respectivului program pentru

calculator să descarce această copie de pe pagina de internet a titularului dreptului de autor, descărcarea menționată reprezentând reproducerea necesară a unui program pentru calculator care să permită noului dobânditor să utilizeze programul respectiv conform destinației sale.

- 86 Cu toate acestea, trebuie amintit că, dacă licența dobândită de primul cumpărător vizează un număr de utilizatori care depășește necesitățile acestuia, dobânditorul menționat nu este autorizat, prin efectul epuizării dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24, să fragmenteze licența respectivă și să revândă unui număr de utilizatori pe care l-a determinat numai dreptul de utilizare a programului pentru calculator aferent, după cum s-a menționat la punctele 69-71 din prezenta hotărâre.
- 87 Pe de altă parte, trebuie subliniat că titularul dreptului de autor, cum este Oracle, este îndreptățit, în cazul revânzării unei licențe de utilizare care implică revânzarea unei copii a unui program pentru calculator descărcat de pe pagina sa de internet, să se asigure, prin toate mijloacele tehnice aflate la dispoziția sa, că a devenit inutilizabilă copia de care încă dispune vânzătorul.
- 88 Din cele de mai sus rezultă că la prima și la a treia întrebare formulate trebuie să se răspundă că articolul 4 alineatul (2) și articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24 trebuie interpretate în sensul că, în cazul revânzării unei licențe de utilizare care implică revânzarea unei copii a unui program pentru calculator descărcat de pe pagina de internet a titularului dreptului de autor, licență care fusese acordată inițial primului dobânditor de către respectivul titular al dreptului pe durată nelimitată și cu plata unui preț destinat să îi permită acestuia din urmă obținerea unei remunerații corespunzătoare valorii economice a respectivei copii a operei sale, al doilea dobânditor al licenței respective, precum și orice dobânditor ulterior al acesteia din urmă vor putea invoca epuizarea dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din această directivă și, prin urmare, vor putea fi considerați dobânditori legali ai unei copii a unui program pentru calculator, în sensul articolului 5 alineatul (1) din directiva respectivă, și vor putea să beneficieze de dreptul de reproducere prevăzut de această din urmă dispoziție.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 89 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară:

- 1) Articolul 4 alineatul (2) din Directiva 2009/24/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 privind protecția juridică a programelor pentru calculator trebuie interpretat în sensul că dreptul de distribuție a copiei unui program pentru calculator se epuizează în cazul în care titularul dreptului de autor, care a autorizat, fie și cu titlu gratuit, descărcarea acestei copii de pe internet pe un suport de date, a acordat de asemenea, cu plata unui preț destinat să îi permită obținerea unei remunerații corespunzătoare valorii economice a copiei operei al cărei proprietar este, un drept de utilizare a copiei respective pe durată nelimitată.**
- 2) Articolul 4 alineatul (2) și articolul 5 alineatul (1) din Directiva 2009/24 trebuie interpretate în sensul că, în cazul revânzării unei licențe de utilizare care implică revânzarea unei copii a unui program pentru calculator descărcat de pe pagina de internet a titularului dreptului de autor, licență care fusese acordată inițial primului dobânditor de către respectivul titular al dreptului de autor pe durată nelimitată și cu plata unui preț destinat să îi permită acestuia din urmă obținerea unei remunerații corespunzătoare valorii economice a respectivei copii**

a operei sale, al doilea dobânditor al licenței respective, precum și orice dobânditor ulterior al acesteia din urmă vor putea invoca epuizarea dreptului de distribuție prevăzut la articolul 4 alineatul (2) din această directivă și, prin urmare, vor putea fi considerați dobânditori legali ai unei copii a unui program pentru calculator, în sensul articolului 5 alineatul (1) din directiva respectivă, și vor putea să beneficieze de dreptul de reproducere prevăzut de această din urmă dispoziție.

Semnături